

ČINNOSŤ TECHNICKEJ SLUŽBY TECHNICKEJ KONTROLY Z POHLĀDU NOVÉHO ZÁKONA Č. 106/2018 Z. Z. O PREVÁDZKE VOZIDIEL V CESTNEJ PREMÁVKE

*Marián Rybianský¹⁾, Miroslav Dedinský²⁾
TESTEK, a.s., Bratislava, technická služba technickej kontroly*

ACTIVITIES OF THE TECHNICAL SERVICE FOR TECHNICAL INSPECTIONS ACCORDING TO THE NEW ACT No. 106/2018 COLL. ON VEHICLE OPERATION IN THE ROAD TRAFFIC

Abstrakt: Inštitút technickej služby technickej kontroly bol zavedený do národného systému technických kontrol vozidiel v Slovenskej republike zákonom č. 725/2004 Z. z. V roku 2018 bol zákonom č. 106/2018 Z. z., ktorý nahradil zákon č. 725/2004 Z. z., prevzatý do novej legislatívy. Základnou úlohou technickej služby je zachovávať funkčnosť systému technických kontrol a prispievať k jeho ďalšiemu rozvoju. Jej činnosti a povinnosti sú definované zákonom a môžu byť rozdelené do troch všeobecných oblastí. Najdôležitejšou z nich je odborná oblasť technických a cestných technických kontrol, zahŕňajúca napr. vývoj nových metód kontroly vozidiel, inšpekcie STK, skúšky zariadení pre technické kontroly, vzdelávanie a skúšky technikov technickej kontroly. Zber, prenos a analýza dát z technických kontrol, spolu so zabezpečením dodávok tlačív dokladov, kontrolných nálepiek a pečiatok pre STK, tvoria zvyšné dve oblasti.

Kľúčové slová: zákon č. 106/2018 Z. z., technická kontrola, cestná technická kontrola, technická služba technickej kontroly

Abstract: The technical service for technical inspections has been introduced into the Slovak technical vehicle inspection system by the Act No. 725/2004 Coll. The new Act No. 106/2018 Coll., which replaced the Act No. 725/2004 Coll. in 2018, took over this institution into the new legislation. The aim of the technical service is to preserve the functionality of the vehicle inspection system and to contribute to its further development. Its tasks are defined by the Act and can be divided into three domains. The essential one contains expert activities in the field of vehicle periodic and roadside inspections, e.g. development of new inspection methods, assessment of inspecting centres and inspecting equipment, education and training of inspectors. Data collection, transmission and analysis, together with supplying of inspecting forms, stickers and stamps represent additional two task domains.

Key words: Act No. 106/2018 Coll., Periodic Technical Inspection (PTI), Periodic Roadworthiness Test, Technical Roadside Inspection, Technical Service for Technical Inspections

¹⁾ Ing. Marián Rybianský, TESTEK, a.s., www.testek.sk, e-mail: marian.rybiansky@testek.sk, tel.: 02/63530259

²⁾ Ing. Miroslav Dedinský, TESTEK, a.s., www.testek.sk, e-mail: miroslav.dedinsky@testek.sk, tel.: 02/54651312

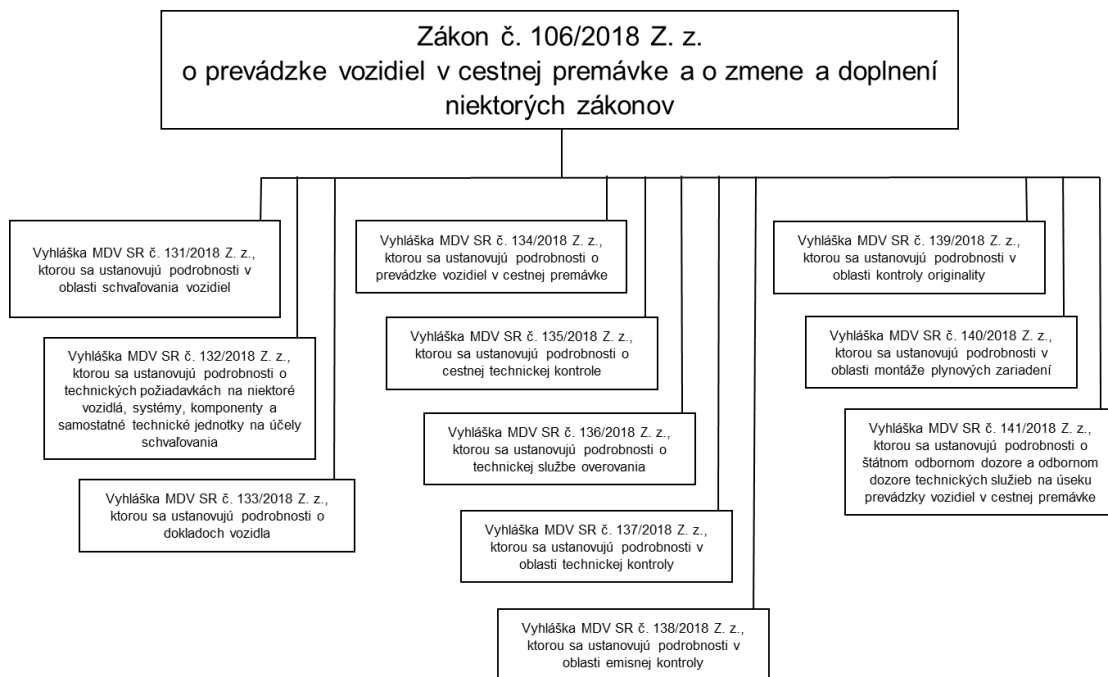
1. Úvod

Technickú službu technickej kontroly vozidiel možno zjednodušene charakterizovať ako *centrálnu inštitúciu, ktorá má vykonávať činnosti smerujúce k zachovaniu funkčnosti a ďalšiemu rozvoju systému technických kontrol v Slovenskej republike*. Ide pritom o také činnosti, ktoré sú zákonom pridelené do pôsobnosti technickej služby buď z dôvodu jednoduchšieho, efektívnejšieho a spoľahlivejšieho zabezpečenia pre celú sieť staníc technickej kontroly (STK) centralizovane, alebo z dôvodu nevyhnutnosti koncentrácie odborného potenciálu na ich kvalitné zabezpečenie. Rovnako, ako podľa predchádzajúcej právnej úpravy, možno aj v novej právnej situácii, upravenej *zákonom č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, rozdeliť pôsobenie technickej služby do troch všeobecných oblastí:

- odborná oblasť technických kontrol vozidiel, cestných technických kontrol a príbuzných disciplín, ako napr. metrologia, skúšobníctvo, špecializovaná legislatíva a pod.,
- oblasť zberu, prenosu a spracovania dát v informačnom systéme technických a cestných technických kontrol,
- logistická oblasť - zásobovanie siete STK tovarom podliehajúcim evidencii, to znamená tlačivami dokladov, kontrolnými nálepkami a pečiatkami.

2. Nový zákon č. 106/2018 Z. z.

Takmer presne pred rokom, 20. mája 2018, nadobudol zákon č. 106/2018 Z. z. účinnosť. Spolu so svojimi vykonávacími vyhláškami (obr. 1) nahradil predchádzajúci zákon č. 725/2004 Z. z. s naň nadväzujúcimi vykonávacími vyhláškami a dvojicou nariadení vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z. a č. 406/2005 Z. z.

Obr. 1. Predpisy upravujúce prevádzku vozidiel v cestnej premávke v Slovenskej republike v súčasnosti.

Zákon č. 106/2018 Z. z. nepriniesol mnoho zmien, ktoré by sa dali označiť za *revolučné*. Je skôr *evolúciou* predchádzajúcej právnej úpravy, jej zdokonalením a ďalším logickým vývojom, ako aj jej prispôbením novej legislatíve EÚ. Koncept technických služieb, vrátane technickej služby technickej kontroly, bol do nového zákona prevzatý zo zákona č. 725/2004 Z. z. Základom činností a povinností technickej služby technickej kontroly, ako ich definuje nový zákon, sú činnosti a povinnosti obsiahnuté už v tejto zrušenej predchádzajúcej právnej norme. Boli však rozšírené a doplnené o nové, svojím charakterom príbuzné doterajším činnostiam a preto prirodzene prislúchajúce do pôsobnosti technickej služby.

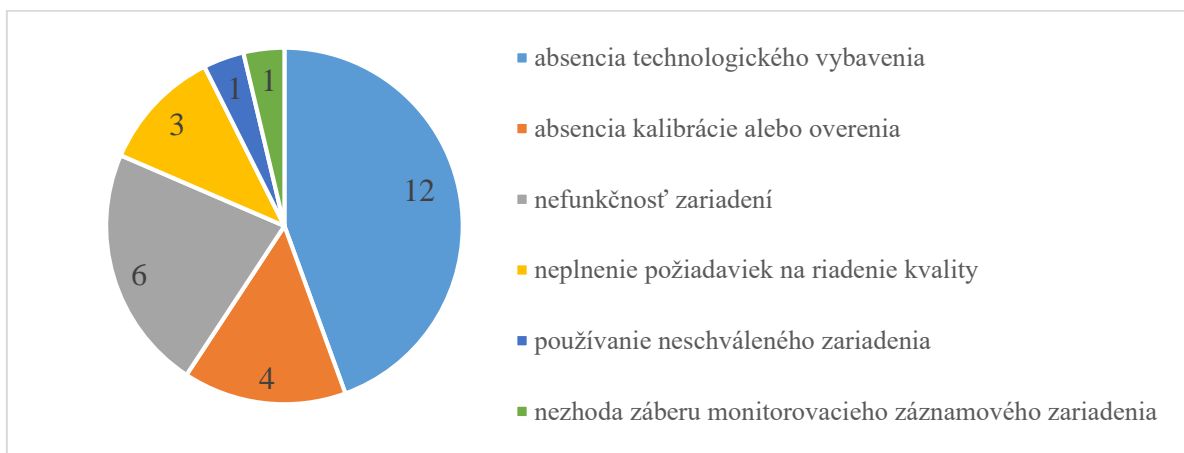
3. Zmeny v činnostiach technickej služby technickej kontroly podľa zákona č. 106/2018 Z. z.

Vybrané činnosti technickej služby, v ktorých prišlo oproti predchádzajúcej právnej situácii k najvýznamnejším zmenám, sú zákonom č. 106/2018 Z. z. určené takto:

- *Overovanie počiatočného plnenia podmienok na vykonávanie technickej kontroly* (§ 74 ods. 1 písm. a) zákona č. 106/2018 Z. z.) a *pravidelné priebežné overovanie plnenia podmienok na vykonávanie technickej kontroly* (§ 74 ods. 1 písm. b) zákona č. 106/2018 Z. z.)

Pri týchto činnostiach ide o vykonávanie vopred ohlásených inšpekcí akreditovaných podľa normy ISO 17020:2012 (typ A). Predmetom je predovšetkým priestorové a technologické vybavenie STK, okrem toho i niektoré administratívne požiadavky. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy podliehali obdobným inšpekciám len novovznikajúce STK, respektíve STK podstupujúce zásadnejšiu zmenu. Zákon č. 106/2018 Z. z. inšpekcie rozšíril aj o priebežné, ktorým podlieha raz za dva roky každá existujúca STK.

Priebežné inšpekcie vykonáva technická služba od 1. januára 2019 podľa harmonogramu schváleného Ministerstvom dopravy a výstavby Slovenskej republiky (MDV SR). Už na základe výsledkov za prvé štyri mesiace vykonávania tohto typu inšpekcí (január až apríl 2019) možno preukázať ich efektívnosť a jednoznačný prínos ku kvalite vykonávania technických kontrol. Celkovo bolo v tomto období pri overeniach 34 STK kvôli zisteným neplneniam predpisov vydaných až 18 záporných správ. STK neplniace predpisy následne musia nedostatky do 30 dní odstrániť, inak nebudú môcť technické kontroly ďalej vykonávať. Štruktúra zistených neplnení podmienok je znázornená v diagrame na obr. 2.

Obr. 2. Zistené neplnenia predpisov pri priebežných overeniach (34 STK v období od januára do apríla 2019).

- *Odborný dozor {§ 74 ods. 1 písm. c) zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Odborný dozor technickej služby technickej kontroly je na rozdiel od predchádzajúcej činnosti vopred nevyžiadanou a neohlásenou inšpekciou, akreditovanou podľa normy ISO 17020:2012 (typ C), zameranou na zisťovanie porušení zákona č. 106/2018 Z. z., jeho vykonávacích vyhlášok a metodických pokynov MDV SR. Podliehajú mu oprávnené osoby technickej kontroly (prevádzkovatelia STK), technici technickej kontroly a odborne spôsobilé osoby na kalibrácie zariadení používaných pri technických kontrolách. Odborný dozor dopĺňa štátny odborný dozor zavedený už predchádzajúcou právnou úpravou a nadväzuje naň. Pre technickú službu je síce novou činnosťou, jej pracovníci však boli už v minulosti prizývaní príslušnými orgánmi verejnej správy k štátnemu odbornému dozoru.

Podrobnosti o vykonávaní odborného dozoru a štátneho odborného dozoru sú predmetom príspevku pánov Ing. Juraja Hudeca (MDV SR) a Ing. Mgr. Jaroslava Olexu (TESTEK, a.s.), taktiež publikovaného v zborníku z tejto konferencie.

- *Overovanie vhodnosti zariadení na použitie pri technickej kontrole {§ 74 ods. 1 písm. d) prvý bod zákona č. 106/2018 Z. z.} a overovanie spôsobilosti osôb na získanie osvedčení odborne spôsobilých osôb na kalibráciu zariadení {§ 74 ods. 1 písm. d) druhý bod zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Overovanie vhodnosti zariadení nadväzuje na rovnakú činnosť technickej služby podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Zariadenia používané pri technických kontrolách musia plniť požiadavky stanovené vykonávacím predpisom k zákonu. Úlohou technickej služby je podľa posúdenia vzorky zariadenia a súvisiacej dokumentácie overiť vhodnosť zariadenia pre použitie pri technických kontrolách. Na základe správy z overovacích skúšok následne MDV SR rozhoduje o schválení alebo neschválení posudzovaného zariadenia. Novou súvisiacou činnosťou, zavedenou zákonom č. 106/2018 Z. z., je overovanie spôsobilosti kalibrujúcich osôb. Skúma sa pri ňom plnenie požiadaviek stanovených legislatívou na subjekty, ktoré majú záujem vykonávať kalibrácie zariadení na STK, podľa výsledku rozhoduje MDV SR o osvedčení ich odbornej spôsobilosti.

- *Zabezpečenie základných školení, rozširovacích školení a doškoľovacích kurzov podmienujúcich vykonávanie technických kontrol vozidiel {§ 74 ods. 1 písm. e) prvý bod zákona č. 106/2018 Z. z.}, zabezpečenie školení na vykonávanie administratívnych činností v STK {§ 74 ods. 1 písm. e) druhý bod zákona č. 106/2018 Z. z.} a zabezpečenie (v spolupráci s typovým schvaľovacím orgánom) skúšok z odbornej spôsobilosti technikov technickej kontroly {§ 74 ods. 1 písm. f) zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Zabezpečenie jednotlivých druhov školení technikov technickej kontroly a skúšok z odbornej spôsobilosti technikov technickej kontroly patrilo medzi činnosti technickej služby už podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Novou činnosťou je zabezpečovanie školení na vykonávanie administratívnych činností. Tieto školenia sú zamerané na používanie celoštátneho informačného systému technických kontrol osobami, ktoré nie sú technikmi technickej kontroly (administratívni pracovníci a manažment STK).

Na tomto mieste možno uviesť, že podľa štatistických ukazovateľov zmena predpisov v roku 2018 zvýšila aj náročnosť skúšok z odbornej spôsobilosti technikov technickej kontroly. Pri rovnakom systéme skúšky s riadnym a v prípade neúspechu jedným opravným termínom, predstavoval v období rokov 2011 až 2016 podiel uchádzačov, ktorí neuspeli na riadnom termíne 12,30 %, a na opakovanom 2,17 %. Na skúškach vykonaných v prvom kvartáli 2019

bol podiel uchádzačov, ktorí neuspeli na riadnom termíne 28,80 %, a na opakovanom 4,80 %. V konečnom dôsledku tak podiel neúspešných uchádzačov po opravnom termíne narástol na viac ako dvojnásobok oproti situácii pred 20. májom 2018. Podiel neúspešných uchádzačov nepresahujúci 5 % však vzhľadom na celkovú náročnosť vykonávania technických kontrol možno ešte stále považovať za primeraný.

- *Zabezpečenie skúšok overenia znalostí o vozidlách (§ 74 ods. 1 písm. g) zákona č. 106/2018 Z. z.} a vykonávanie odbornej prípravy na skúšky overenia znalostí o vozidlách (§ 74 ods. 6 zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Podľa predchádzajúcej právnej úpravy neboli porovnateľné činnosti technickou službou vykonávané. Dostatočné znalosti o vozidlách sú podľa zákona č. 106/2018 Z. z. jedným z predpokladov na získanie kvalifikácie technika technickej kontroly. Preukazujú sa úspešným absolvovaním skúšky zo znalostí o vozidlách, od ktorej sú oslobodení len absolventi niektorých učebných a študijných odborov definovaných vykonávacou vyhláškou k zákonu. Spoločnosť TESTEK, a.s. zabezpečuje odbornú prípravu v spolupráci s Ústavom automobilovej mechatroniky FEI STU v Bratislave. Okrem technickej služby technickej kontroly môže podľa zákona rovnocenné prípravné kurzy a skúšky zabezpečovať aj technická služba emisnej kontroly.

Na skúšku z overenia znalostí o vozidlách je možné sa prihlásiť aj bez absolvovania odbornej prípravy. Podľa štatistík zo skúšok zabezpečovaných technickou službou technickej kontroly však šance na úspech na skúške prirodzene rastú absolvovaním odbornej prípravy. V prvom kvartáli 2019 bol podiel na skúške neúspešných absolventov odbornej prípravy 5,50 %, kým podiel neúspešných uchádzačov bez absolvovanej odbornej prípravy až 63,60 %.

- *Spravovanie údajov o výsledkoch technickej kontroly (§ 74 ods. 1 písm. h) zákona č. 106/2018 Z. z.}, vývoj a prevádzka celoštátneho informačného systému technických kontrol (§ 74 ods. 1 písm. i) zákona č. 106/2018 Z. z.} a bezodplatné poskytovanie informácií z celoštátneho informačného systému technických kontrol o prevádzkových záznamoch vozidiel vrátane údajov z odometrov motorových vozidiel do registra prevádzkových záznamov vozidiel (§ 74 ods. 1 písm. q) zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Od 20. mája 2018 je v prevádzke nový automatizovaný informačný systém technických kontrol s celoštátnou pôsobnosťou (v terminológii zákona č. 106/2018 Z. z. „celoštátny informačný systém technických kontrol“ alebo skráteno „CIS TK“). Od jeho spustenia do konca roka 2018 bolo v CIS TK vyhodnotených 818.414 technických kontrol vozidiel. Nový informačný systém nahradil dovtedy používaný systém, ktorý kvôli staršej štruktúre spracovania logických procesov nedokázal reflektovať nové požiadavky kladené na funkcionality a možnosti komunikácie systému s externými zariadeniami používanými pri technických kontrolách vozidiel.

- *Zabezpečovanie spracovávania návrhov metodík súvisiacich s technickou kontrolou (§ 74 ods. 1 písm. l) zákona č. 106/2018 Z. z.} a podieľanie sa na vývoji nových metód vykonávania technickej kontroly (§ 74 ods. 1 písm. m) zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Tieto činnosti boli vykonávané technickou službou už podľa predchádzajúcej právnej úpravy, v zákone č. 725/2004 Z. z. však chýbala zmienka o súvisiacom vývoji. Aplikovaný výskum a vývoj je v skutočnosti nevyhnutným predpokladom kvalitného spracovávania návrhov metodických pokynov. Spoločnosť TESTEK, a.s. pri ňom spolupracuje s inými podobnými organizáciami (technickými službami) a s technickými vysokými školami v Slovenskej republike i v zahraničí.

- *Zastupovanie Slovenskej republiky v medzinárodnej organizácii pre kontroly technického stavu vozidiel v oblasti technických kontrol {§ 74 ods. 1 písm. r) zákona č. 106/2018 Z. z.} a zastupovanie Slovenskej republiky v medzinárodnej organizácii pre cestné technické kontroly {§ 74 ods. 7 písm. h) zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Doterajšia právna úprava nepriamo vyžadovala od technickej služby technickej kontroly len členstvo v medzinárodnej organizácii pre kontroly technického stavu vozidiel. Jedinou takouto organizáciou je *International Motor Vehicle Inspection Committee (CITA)* v Bruseli, v ktorej je spoločnosť TESTEK, a.s. členom od roku 2005. Zástupca spoločnosti TESTEK, a.s. aktuálne pôsobí v orgánoch CITA vo funkciách technického experta pre mechanické systémy vozidiel a predsedu pracovnej skupiny pre kontrolu bŕzd.

Novou požiadavkou zákona je členstvo technickej služby v obdobnej organizácii pre cestné technické kontroly. Spomedzi viacerých medzinárodných inštitúcií v tejto oblasti je pravdepodobne najaktívnejšou *Confederation of Organisations in Road Transport Enforcement (CORTE)* v Bruseli. TESTEK, a.s. sa stal jej členom v roku 2018. Už skôr však zástupcovia spoločnosti TESTEK, a.s. s CORTE spolupracovali, a to v rámci spoločnej pracovnej skupiny CITA a CORTE.

- *Zabezpečenie školenia kontroly upevnenia nákladu vrátane skúšky {§ 74 ods. 6 zákona č. 106/2018 Z. z.}, zabezpečenie základného školenia a doškolovacích kurzov podmieňujúcich vykonávanie cestnej technickej kontroly {§ 74 ods. 7 písm. a) zákona č. 106/2018 Z. z.}, zabezpečenie v spolupráci s typovým schvaľovacím orgánom skúšky z odbornej spôsobilosti technikov cestnej technickej kontroly {§ 74 ods. 7 písm. b) zákona č. 106/2018 Z. z.}, spravovanie údajov o výsledkoch cestnej technickej kontroly {§ 74 ods. 7 písm. c) zákona č. 106/2018 Z. z.}, vývoj a prevádzka celoštátneho informačného systému cestných technických kontrol {§ 74 ods. 7 písm. d) zákona č. 106/2018 Z. z.}, zabezpečenie spracovávanía návrhov metodík súvisiacich s cestnou technickou kontrolou {§ 74 ods. 7 písm. e) zákona č. 106/2018 Z. z.}, podieľanie sa na vývoji nových metód vykonávania cestnej technickej kontroly {§ 74 ods. 7 písm. f) zákona č. 106/2018 Z. z.} a bezodplatné poskytovanie informácií z celoštátneho informačného systému cestných technických o prevádzkových záznamoch vozidiel vrátane údajov z odometrov motorových vozidiel do registra prevádzkových záznamov vozidiel podľa § 48 {§ 74 ods. 7 písm. g) zákona č. 106/2018 Z. z.}*

Nové činnosti a povinnosti pribudli technickej službe v súvislosti s cestnými technickými kontrolami vykonávanými Policajným zborom Slovenskej republiky (PZ SR). Ide o obdobné činnosti, aké technická služba doteraz vykonávala pre oblasť technických kontrol. Keďže ich obsah je blízky, alebo dokonca až identický s obsahom dosiaľ vykonávaných činností, ich zabezpečovanie technickou službou je možné, hoci za cenu vyšších nárokov na kapacity a zdroje technickej služby.

Príkladom môže byť vývoj a prevádzka celoštátneho informačného systému cestných technických kontrol. Podarilo sa ho vyvinúť, schváliť a sprevádzkovať v mimoriadne krátkej lehote stanovenej zákonom (do 20. augusta 2018) len vďaka skutočnosti, že ako technický základ mohol byť použitý už niekoľko rokov vyvíjaný celoštátny informačný systém technických kontrol. V súčasnosti je informačný systém cestných technických kontrol používaný PZ SR v celoplošnej skúšobnej prevádzke.

4. Certifikácia systémov manažérstva technickej služby technickej kontroly

Hoci zákon č. 106/2018 Z. z. technickej službe technickej kontroly priamo neukladá povinnosť certifikácie systémov manažérstva, vzhľadom na charakter jej činností a povinností sa certifikácia podľa vybraných noriem javí ako výhodná pre štandardizáciu jej procesov, ktorá je zárukou vysokej kvality vykonávania činností. Spoločnosť TESTEK, a.s. sa preto rozhodla pre certifikáciu podľa noriem ISO 37001 (Systémy manažérstva proti korupcii), ISO 9001 (Systémy manažérstva kvality) a ISO 27001 (Systémy riadenia informačnej bezpečnosti).

V prípade certifikácie podľa normy ISO 37001 išlo o zavŕšenie dlhodobého procesu. Ešte v roku 2017 sa vedenie spoločnosti rozhodlo upraviť dovtedajšie jednotlivé protikorupčné opatrenia do formy komplexnejšieho systému protikorupčného manažérstva. Bolo to práve v čase, kedy sa začali objavovať prvé informácie o úplne novej medzinárodnej norme pre systémy manažérstva proti korupcii ISO 37001:2016. Príležitosť, ktorú nová norma ponúkla, bola využitá a budovaný systém bol koncipovaný tak, aby plnil jej požiadavky. Po niekoľkomesačnej príprave TESTEK, a.s. ako jeden z prvých subjektov na Slovensku úspešne absolvoval preverenie spoločnosťou Bureau Veritas a jeho systém protikorupčného manažérstva bol certifikovaný podľa normy ISO 37001:2016. Zavedenie certifikovaného systému protikorupčného manažérstva podľa tejto normy je podľa zákona č. 106/2018 Z. z. povinné pre všetkých prevádzkovateľov STK, pričom STK zriadené pred 20. májom 2018 majú lehotu na zavedenie systému najneskôr do 20. mája 2021.

V čase prípravy tohto príspevku (apríl 2019) prebiehajú v spoločnosti TESTEK, a.s. posledné prípravy na certifikačný audit ISO 9001. Úspešné zavŕšenie procesu možno očakávať už v najbližšom období. Následne by mal byť dokončený aj rozpracovaný proces certifikácie podľa ISO 27001.

5. Záver

Hoci je zákon č. 106/2018 Z. z. ešte stále pomerne nový, ním zadefinovaný koncept technických služieb, vrátane technickej služby technickej kontroly vozidiel, nie je žiadnou novinkou. Nadväzuje ním na predchádzajúcu právnu úpravu zákonom č. 725/2004 Z. z. V prípade technickej služby technickej kontroly však prišlo k rozšíreniu jej činností a povinností o nové, hoci svojím charakterom príbuzné doterajším činnostiam.

Napriek krátkej dobe aplikácie, skúsenosti z vykonávania prinajmenšom niektorých z nových činností už teraz ukazujú, že rozhodnutie o ich prisúdení technickej službe technickej kontroly bolo správne. Príkladom môže byť vysoká efektívnosť nových inšpekčných činností technickej služby alebo veľmi rýchle úspešné sprevádzkovanie celoštátneho informačného systému cestných technických kontrol.

6. Literatúra:

- [1] Zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [2] Zákon č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

- [3] Rybianský, M. – Dedinský, E.: Technická služba technickej kontroly vozidiel v Slovenskej republike; Konferencia Skúšanie a homologizácia vozidiel v medzinárodných súvislostiach, 2005, Nitra
- [4] Rybianský, M. – Hron, P. – Matej, J.: K niektorým aspektom pripravovaných predpisov pre technické kontroly vozidiel v Slovenskej republike; Medzinárodná konferencia – Skúšanie, schvaľovanie a kontroly vozidiel na Slovensku a v EÚ, 27. apríla 2017, Bratislava
- [5] Hudec, J. – Olexa, J.: Skúsenosti z praktického výkonu dozoru na STK (prezentácia); Medzinárodná konferencia – Smerovanie STK na Slovensku a v EÚ: Rok s novým zákonom č. 106/2018 Z. z., 2. mája 2019, Bratislava